

PRIJATEL.

Znanost razšerjüvajoče slovenske novine.

Odgovoren réditel: AGUSTICH IMRE.

4. leto.

Pétek, 1. marc.

Buda-Pešt, 1878.

«PRIJATEL» izhaja vsaki mesec 1-i i 15-ti dén.
Napreplača na štrtnjek leto zadene 60 krov.

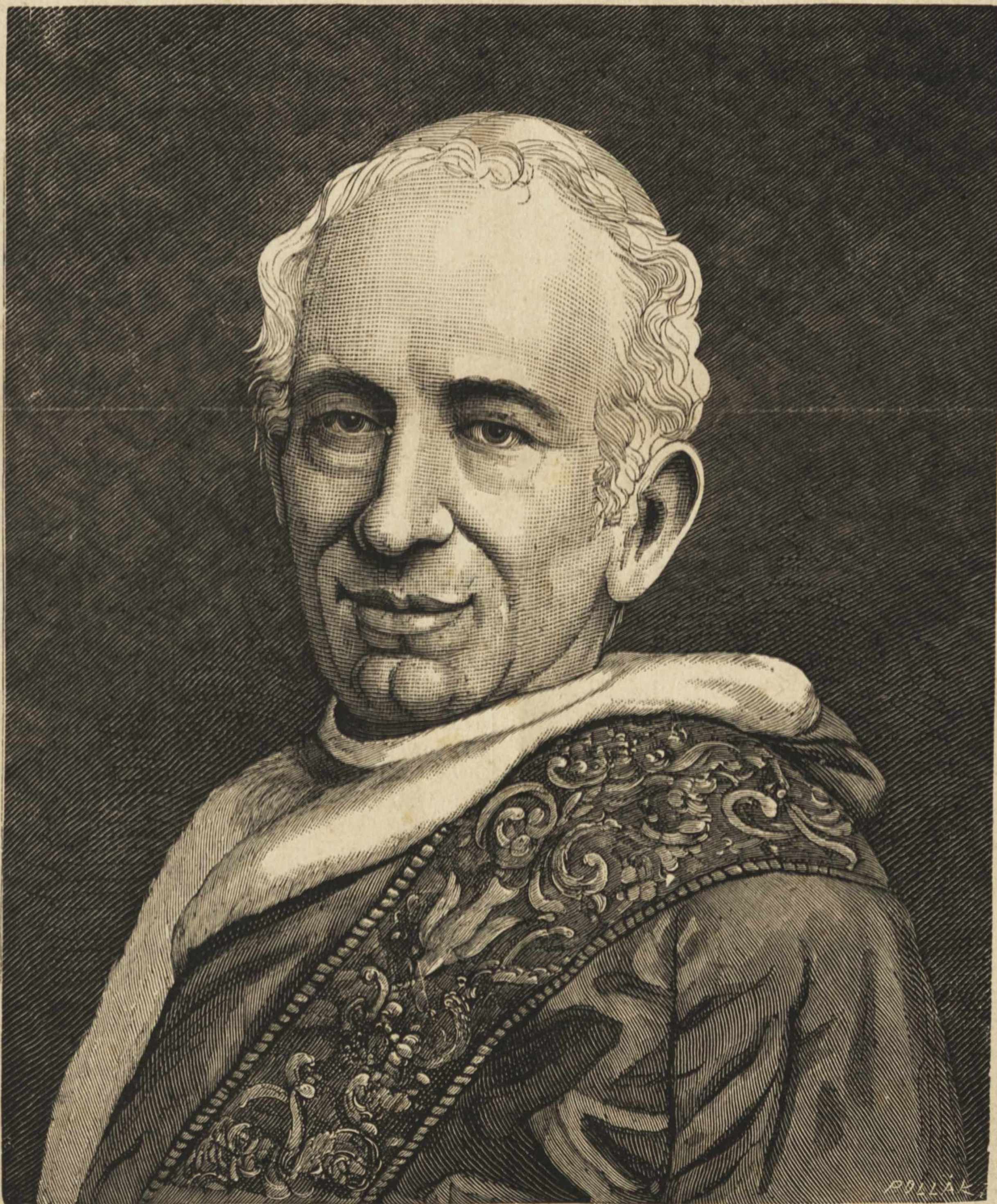
Broj 5.

«Priatelj»-a slišajoča pisma i penezi napreplače se
naj na imé réditela pošlejo vu Buda-Pešt «országház».

Pápa Leo XIII.

«Novoga pápa mámo» té glás je razišao po sveti.
19. februara, v tork, so se kardináli v konklavi zbráli,
v sredo se že zjedini i s potrebnov većinov so gláso-
vali za kardinála Pecci-ja (čti: Péči) Joachima, püšpeka

cijske familije, veliki i sühi, má ostre i fine potége v
lici i jásen glás. V domáčem življenji je prosti, prijázen,
lúbezniv. Gregor XVI. ga je imenüvao 16. marca 1837.
za svojega domáčega preláta. Kmali za tem ga je poslao
kak poslenika v Benevent, sledi v Spoleto i potom v

PÁPA LEO XIII.

v Perugiji, šteri je po toj svojoj zvolitvi za pápo zvolio
si imé Leo XIII.

Leo XIII. je bio rojen v Karpineti na Rimskom
2. marca 1810. Za kardinála ga je proglasio pápa
Pijus IX. 19. dec. 1853. On je po rodovini stáre patri-

Perugio. Za časa, gda je v Beneventi bio, je z najvékšov
močjov delao na to, ka se ztrebijo z oni pokrajin vnoge
razbojniške bande. V Perugiji, glávnom mestu provin-
cije, štero má okol 20,000 prebivalcov, se je za časa
njegovoga oprávljenja (gda je pápa bio ešče tüdi posvetni

vladár) zgodilo, ka so bile vse temlice prázne. Leta 1843. je bio imenüvan za částnoga éršeka v Damijeti i poslanika v Brüsli. 19. januara 1846. ga je imenüvao pápa Gregor XVI. za éršeka v Perugiji. 19. dec. 1853. ga je Pijus IX. povzdignio za kardinála. Novi vladárje so njemi v Perugiji vzéli semenišče.

Právijo, ka je Leo XIII. prav zmerne nature i prav zdrav. On je vnogo študirao i dobro vládao. Tak je čüti, ka v pápeškom vládanji nede nikše zpremembe.

— **Od volitvi novoga pápa.** Glás od volitvi Peccija za pápa se je bliskom razšírilo po váraši Rima. Ob trej je bio ves Rim blizi sv. Petra cérkve, tüdi vnogo dühovenski i plemenitáški tñjcov. Nišče ne znao, jeli bode pápa znotraj ali zvüna cérkve blogoslov delio. Ob 3. so se vse vráta stolcne cérkve odprla. Velikanski prestor je bio natláčen lüdi, ali tüdi zvüna pred cérkvov je ostalo puno prihájajoče vnožine. Lüstvo se je tiskalo kmali v cérkev, a vráćalo se pa vö nezáj, ár se do zádñjega hipa nej znalo, gde se bo blogoslov delio. Nazádñje ob 5. vöri se je na notrešnjem balkoni nad glávniimi vráti erdéća blazinica prinesla. Nezmerna razborjenost je bila v vnožici. Ob 5. vöri 30 minut se pokáže pápa na balkoni v ornáti i z belov kapicov na glávi i blagoslávla. Preci se vzdignejo gromlivi kriči veseljá. Pápa vzdigne svoje sühe roké proti nebésom i s slabim glásom blagoslávla v latinskem jeziki v iméni oća, siná i svétoga duha. Lüstvo ga pa s kriči pozdrávla. Pápa blagoslávla ešče dvakrát s prostim križom.

Vroči dnévi.

To so vroči dnévi bili! Skoro štiri tjedne na zbori rečni-boj teko. Kak so se sekali! Vládba posvedočávala, ka za našo držávo ne de škodljivo, či od pive, od vina, kaj se pri nas spijé, od mesá, kaj se pri nas poje, potrošnina de se na duže nemcom plačüvala; to v ednom leti tri milijone zadene; ne de škodljivo, ka de naša držáva na duže prisiljena rokodelno blágo od nemcov kupüvati i od toga vámo plačüvati, nemci pa od nás govensko živino, vino i vse drügo, kaj je njim potrebno brezi váme dobijo i so niti nej prisiljeni, ka to moro od nás kupiti, nego slobodno kupüjo gde šté indri, gde fale dobijo? ne de škodljivo, ka od káve i od petroleoma de se vékša váma brála i s toga vékši tao tüdi nemci dobijo? I tá pogodba se more na desét let zvézati, či de mogla to vogrška držáva prestáti ali nej. Tak je to dokončano, ár ne more se dopüstiti, ka bi se obej držávi v tom deli razločile, to bi znalo škodljivo biti na vküpnost oboji držav.

Od strána tej, ki to pogodbo zavrćti šćéjo, se je pokázalo, ka naša držáva poleg té pogodbe more na nikoj priti. Naša držáva de na duže nemcom delala brezi, ka bi se nam kaj za to od nemcov nezáj zavrñolo, ár samo tečas do nas nücali, dokeč od nás hasek májo. Od vládbenoga strána ti naj imenitneši moži i tej, ki so pred leti ministri bili, so proti gućali toj pogodbi. Tej odvisno düšnovest majoči moži so ráj odstopili od vládbene stranke, gde so do eti mao ti naj bogši voji bili, kak bi na svojo domovino tákši težávni bremen vrgli, šteroga dugu ne mogoče nositi.

Od strána vládbe sta pogodbo bránila minister penesztva i minister predsednik. Od toga strána so gućali tüdi ništeri poslanci, ali tej k tomi deli nikaj ne razmijo, z vékšega so li záto gućali, naj drügi tüdi gući, nej samo zmérom teva ministra. Od protivnikoga strána so gućali trjé prvleši v Deákovom časi bivši ministerte i drügi imenitni moži.

V tom deli je ete dni trikrát glašenje bilo. Prvikrát je većina bila od 443 poslancov 36. V tom broji sojo 7 ministri i 4 državni tajniki, ár tej so tüdi poslanci, tej so teda sebi glásili, nadale 11 horvatski i 6 erdelski

saksi poslanci. Pri drügom glašenji je bila većina 26, pri trétjem pa že samo 22.

Novine pišejo, ka stákšov málov, negvüšnov većinov ne mogoče vladarüvati. To tüdi právijo, ka drügi ministerium z tákšov málov većinov ne bi zadovolen bio i bi že od ministerstva odpovedo.

Pri glašenji je veliko pregánjanje bilo. Od vládbenoga strána je vsaki poslanec zapoved dobo, ka v tej dnévi more na sedstvaj na zóči biti. Gda je pa glašenje teklo, v kočüji so je vküp vozili, ki so domá ostali. Táksa sila, tákše pretiskávanje na zbori ešče nej bilo. Pa dönok tak mála većina! Začétka toga zbora so se jáko štimali, ka nega protivne stranke. Zdaj se vidi, ka te tak zváni «szabadelvü párt» je na falate razdoblen.

Od vašvármegjöskei poslancov so poleg pogodbe glásili teva brata Eruszta, te morávski je z grádske, te bivži glávni špan je pa gornje örske okrajine poslanec, nadale rumske i monostorske okrajine poslanci; proti so glásili kermedinske, šárvárske i máleceleske okrajine poslanci; ne so nazoči bili sobočke (tak čüti, ka je bolezen) sombatelske (tüdi bolezen) okrajine poslanci; kösečka okrajina té čas nema poslanca. Z Zala-vármegjöskei 9 poslancov samo kaniške i kestheljske okrajine poslanca sta poleg, ovi sedem so pa proti glásili.

Ešče záto pogodba nej dokončana. Ešče ne mino trošt, ešče se zná zgoditi, ka se tá za našo domovino škodлива pogodba zavrže.

Dopisi.

Z slovenskoga Štajerja. Správlamo se k dež lñim volitvam. Postávlamo si kandidate. Za lötmersko-ormozdko i gor. radgonsko okrajino je za kandidáta postávljen g. Kukovec, veliki posestnik i načelnik okrajnega zastopa. Jeli bomo zmágali? Ne vejmo. Pri nas se volitvi zmérom z národsvénoga pogléda godijo. Mi sloveni se nemškutorom nikak ne podámo, či glih nas nemškuturi v naj večih mesti zmágajo. Za našo slovenščino je jáko škodljivo, da se mi konzervatičnoj stranki slišamo. Svet z liberalnimi misli napredüje, štero rodi, ponovi i mi z našim konzervatičnim železnim klobükom hoćemo liberalno napredovanje staviti. To nam tüdi ne slüži na poštenjé, da so nas štajerske slovene tak razglasili, da mi bog vej kak veiki prijatelje smo rusi. To prijateljstvo se že začne hladiti. Mi šćémo slobodni sloveni biti, nej pa da bi nas sev rni medved v rusko kožo obleko. Vidimo kak rus svoje prijatele lübi: vlašcom vzeme eden tao zemlé i ovi moro tüdi tak plésati, kak njim ruska oblast igra. Lepo hvála za takš kršćansko oslobodñjenje. Počasom se bodo naši za rusko zmágo moléći še bole osvetili i bodo rekli: oslobodi ná; od hüdoga.

Naši nemškuturi moćno delajo. Peneze pošiljajo kmete kupüvat i bloditi. Tak naši gospodje znájo delati i denok nas kmete krivijo. Pitam: što lüdi na hüdo pot napelava? Naši sloveni vse tomi napelávanji trdo proti stojijo i prav vćinijo, či tákše nemškutere, ki jelo, pilo i peneze ponüjajo, tak zribajo, da bodo pomlili v svojem žitki, da ne slobodno na nepravieño pot stopiti.

Poberite drtinje naj ne prejde.
Iv. VI. 12.

Iz Plüja. * Bi-tro se drame iz dugoga i pogübnoga spánja naši bratovje vogrski Slovene, počenši hlepe i po zdravoj domaćoj, pa krepkoj hrani za düševni žitek; a ta črstva hrána so dobro spisane slovenske knige. K pametnoj sestavi etakših del pa je trebe razve dotičnih znanosti tüdi do jedra znati narodni guć. Jáko krivo je, če knižnik ne vedoč potrebne ali primerne reči nagloma prevadja tühinsko obliko, kako je delo g. Kardoš Ivan, bivši dühovni pastir v Hodoši, rabeći na primer: pravdesklenje, pravdeladni; vküppritjenje itd.; taka pisava nej slovenska, niti narodna, nego prevedenka, a čitanje podobni izdelkov slobodje primerjati neugodnomu i

* Prinesémo eto pismo kak je pisano s tála v štajerskom narećji i prosimo poštüvanoga pisatela toga pisma, naj prijétni bodo za slovene prekmüre večkrát kaj pisati.
Red.

žmetnomu hodu portastom kamenji i rūpastom poti; ár reči nejso provedene po slovniških pravilih, nego kakšte skrpene po tühinskom kolomeru; po takem spáke, a nej džündž i krasota jezika. Pisatelju je dužnost najprvle ségnoti v národní zaklad i odonod zajimati, koj je narodnega, te govor ima neizrečeno mnogo prelepoga staropanonskoga blága med prostim lüstvom, kak malogde inde. Naš slovenski za Miklošičem največi učenjak i jezikoslov c, pokojni Cofo v Oroslov zbral je iz štampanih knjig vse reči za slovenski slovar, kteri se žalibože nazlic toliko bogatoj zbirki ne more naroditi; a tüdi od lüstva je dosti najemao, imeo je namreč na dalji čas pri sebi prostaka Cesarja Vladislava, Gorabca. Ali obr toga raztepeno je ešče obilno tvarine narodne med vogrskim Sloveni; eti domáči kinč trebe je brže bolje pobrati, da se ne pozgübi i ne spozábi. Največ vede starci i starke, kterim nej znan nijen tühi jezik; iznjih dobivajo se reči, poslovice, izreki, povedi povse narodne, gda pripovedajo národne pravlice, pripovesti, šege, rázne prigodbe itd.; nekoliko se lahko pozve od učencev v školi, i d lüdi pri različnih prilikah. Na delo dakle, komu je mar za pametni razvoj narodni vogrskih Slovenov!

Gda se počno knige spisavati v obilnejši meri i o mnogoterih predmetih, kterih lüstvo ne zná, premalo jeste narodni guč, a sezati je dolje po umetnih i znanstvenih izrazih, kteri ne smejo se kovati kčosu na prvi mah, nego naj se jemlje iz sorodnih narečij slovenskih, a te stoprv, če nigder nej nájti potrebnice, kaj se redko pripeti, dovoljeno je jezikoslovnim i slovniškim pravilom primerno stvárjati nove nazive. — Skrbimo sküpnó za lepoto národnega guča, i zberimo izčista domačega blága drtinje, naj ne prejde.

Konec Turčije.

Pogoji mira ete dni bodo podpisani. Bulgárija odvisna držéla bode pod ruskov oblástjov, bulgarski zbor bode si zvolio vladára, šteri se od Europe i od turčije potrdi. V Bulgáriji dvej leti ruska vojska bode z 50,000 jezér lüdi. Kre Dünaja Widdin, Rustšuk i Silistrija gradovje so že rusom prek dáni. Vlašcia i Serbia bodete odvisni držéli. Vlašcie eden tao, Besarabio, rus zasvoji, i zato dobi Vlašcia Dobrudžo, štero je jáko božna i lüdi prázna zemla. Serbia tüdi dobi eden falat zemlé, tak tüdi Čarnagora. Turčia more deset jezero milijonov pláčati, dokeč to ne pláča, tečas v Aziji svoje držáve eden tao more Rusi püstiti. Toliko peněz Turčija nigdár nede mogla pláčati. Mir de v Cárigradi podpisani. Rusi so že v ednom predmesti Cárigráda, ali v Cárigrád tečas nesmio, dokeč se mir ne podpiše, te de eden regiment samo skoz Cárigráda šo do morja, odkec na hajovi v Odeso odide.

S tem je törška oblást v Europi potreta. Či glih so rusi mohamedáne z Bulgárije odtirali i s pomorili, záto ji ešče dosta ostane, ali tej že ne do dugo ostánja meli.

Našo držávo ruska oblást zdaj te kre jüžnoga kraja tüdi bo obségala. Tej národje pod rusom do se po vremení zmérom bole i bole gibali i do naše vlašce i srbe k sebi vlekli. Tomi zdaj te proti státi de jako teško. Gde se ruska oblást ednok ognezdi, odtam jo več nišče ne odtira. Kre Erdélske meje na Vlaškom rus že velke vojske gorpostávla. Zakoj? proti komi, či je on našim zveznik?

V Beči to kážejo, ka so jáko zoságani. Meli bi zrok na to. Samo, ka zdaj je že kesno. Čüti zmesne glási: ka mo proti rusi boj meli i záto zdaj že na bojne stroške 60 milijonov prosijo. To pa drügo nikaj ne, samo ka lidi blodijo. Nemo boj meli. Či smo te ne boj začnoli, gda ešče türk močen bio, zdaj ga že ne začnemo. To rogátanje sáblöví je samo záto, ka naj lüstvo misli: naši bi vendar denok kurážo meli! Ne do jo meli. Že vse naprej dokončano, kaj se bo zgodilo. Mi dobimo Bosnio i Hercogovino. Toti zdaj se more kázati, ka smo mi to bog zná kak žmetno dobili! Ne kaj celo neprevidnjenoga bi se moglo zgoditi, či bi se to nači zgodilo. Ka

mo naslednje od rusa, pa od nemca mi vkanjeni, to je gvišno i to vsáki človek občüje, samo v Beči neščo to vörvati.

Vendar do zradüvanjom čteli tej, ki za rusko oslobodjenje molijo, ka ti ruski divjáki so v Bulgáriji v dvema mestoma törške 4. vráčitele, ki so mogli pri hranjeni zaostáti, obesili. Dvá sta bila vogrskoga i dvá polskoga národstva. Dá se misliti, kakša je tá od vnogi tak želena ruska sloboščina, či vráčitele, ki so niti nej törski podvržniki bili, nego tákše držáve, štere je rus zveznik i ki so ne orošje v rokaj meli, denok jih je ruska vojska obesila.

Razložni glási.

— V Búdinci — piše se nam — 11. pr. m. so dvá razbojnika vlovili, šteriva sta gori na strehi bilá i lüknjo prirezávála za mesá volo pri Tatárovoj hiži; ali sreča njima nej slüžila, ár je vertinja napamet vzéla i sinü je zazvála i sin je s pükšov nad njiva vdaro. Razbojnika sta se z dugimi mesarskimi noži proti postavila, ali zopston, ár proti pükši sta nej znala kaj včiniti. Obá sta v Monošter odegnániva.

— Pápe nagrobni spominek má biti po njegovej želi jáko prosti, samo 2000 frankov sme valati. Poleg mrtveške gláve napis naj se glási: molite zanjega.

— Máčke poštarice. Dokazano je, ka máčka, v koši nešena ali vožena dvajseti mile daleč, pa večer tam pá zpüščena — drügo jütro že na pragi stároga doma sedi. Zatogavolo se je v Belgiji narédilo drüstvo, ki máčke prav záto vzgája, ka bi konkurirale s pismonosimi golobi.

— Živ vuk zgrábleni. Pastérje z hrvatske vési Gregetiča na kranjskoj meji so 12. pr. m. gnali ovce na pašo. Okoli pol dné se pokáže vuk, ki ovce preci napádne. Pastérje začno kričati i vuka gonijo proti vési, gde so vsi prebivalci vzdignoli se za vukom i so ga nazádnje okrožili. Vučéča dlaka spozna svoj nevaren stan i se skrije v gošči. Kmeti so se okoli vuka bližáváli, dokeč eden kmet, priplezivši se k gošči, zgrábi vuka za šinjek i ga zvlečé vö, drügi kmetje pa njemi hitro gobec i nogé zvézejo. Te batriven kmet je dobio medalio za junaško delo. Vučéče meso se po Kranjskom zodaló, ár lidjé májo to meso za vrástvo.

— Napád na ruskoga generala Trepova. V Peterburgi nekša ženska strelila je na načelnika ruške policije, generala Trepova i ga tak zavádila, ka je mož v smertnoj nevarnosti. Ženska, Sasulič Vera po iméni, je mláda i je bila lübrica nekšega nihilista, ki je bio láni v Siberijo obsojen. Záto zdaj ona z revolverom na generala strelila.

— Omor. V Jaszberényi honvédski lajtnant Tóth Franc je 12. pr. m. ostrelíó svojega kapitána grofa Szapárya Imrea v njegovej hiži. Lajtnant je potom obegnio, ali naskori so ga zgrabili, husári so se tak paščili za njim, ka so niti nej patrone seboj vzéli i prázne karabine so proti njemi držali. Tóth právi, záto ga je ostrelo, ár njemi je po vsákom náčini dosta prizedevo.

— Kákše národnosti so bili dozđajni pápi? Med 262 pápi je bilo talijánov 202, grkov 19, francozov 17, sirkov 6, nemcov 5, afrikánov 3, španjcov 3, dalmatincov 3. Z Angleške je bio 1, z Portugálíje 1, z Krete, z Ogleja 1, z Galileje i z Utrehta 1.

— Casarske ženitbe. Té dni se je vršila na pruskom casarskom dvori dvojna ženitev. Starejša hči nemškoga casarjeviča, princezinja Šarolta je vzéla dednoga princa Meining-skoga, princezinja Ožébet pa velikoga vojvodo Oldenburskoga. Gostüvanje je bilo veliko. Berlin je bio ves v zástavaj, vilice pune glédalcov, na dvori velike ceremonije.

— Zavarovánje proti ognji. Z več mesti nam pišejo, ka nekáki po vesnicaj hodijo i kmete na zavarovánje proti ognji napelávajo. Naj se kmeti od táksi ne poznani lüdi varjejo. Potrebno je ka si kmet naj svoje sirmaštvo zavarüje proti ognji, záto sojo že v naj več mesti od razložni drüstv agencije, gde se zavarovánje sprejemlé. Tej gospodje pa, ki tákše agencije májo, naj so v tom deli kmetom raztolmačivci i naj ji obsvetijo, záto či kmetom na roke delejo, svojo drüstvo tüdi na pre pomorejo, ár vsaki de ráj k tákšoj drüstvi šo. Kmeti pa zapomnite sledéče: 1. Verno si zmeri, preceni i popiši poslopja, štero si zavarüješ; kajti či se po požári osvedoči, ka si kaj krivo ali neopáčno napovedao, bo tvoja škoda; 2. Či želes vsled nesreče dobiti pomoč, ne glédaj na pár ranjški i ne za-

varuj se prenisiko, či pa se previsiko zavaruješ, zopstoj preveč plačuješ; 3. Či si pri zavarovanom poslopji kaj prenačio, naznani to za časa dotičnomi zavarovalnomi zastopniki; 4. Pláčuj premije zredoma i naprej, kak pogoriš.

Kratkočasnik.

— **Slednja žela.** Nekši morilec je na smrt obsodjen bio. Obesit so ga odpelali. Zima bila. Močno je snežilo. Gđa so njemu že vajati na šinjek djali, pita ga duhovnik: «Gjuri, jeli pred tvojim obešenjem želeš kaj?» — Gjuri: «Puno sklece jagod!» — Duhovnik: «Ali Gjuri, zdaj, v sredi zime nega jagod!» — Gjuri: «Tepa čakajmo do toga časa, gda bodo jagode — vem je ne tak silno!»

— **Hvála bogi!** Nekši profesor se je globoko zamislo v svoje znantsveno delo. Na enkret te prednjim stojéči petroleomni lampi s velikim treskom razpoči. Dekla na to zosagano v hižo beži i pita: «Moj bog, kaj se je pa zgodilo?» — Gospá: «Lampaš se je razpočo!» — Dekla: «Hvála bogi, mislila sam, ka je g. profesora žlag vdaró!»

— **Vráčitel i boleznik.** «Gosp. vráčitel to je moj bolezen, ka mi nikaj nešče po guti doliti.» — «Vendar je vužgani?» — «Kabi. Nego nema koj v njem doliti.»

— **Materni kočuh.** Cigan je k spovedi šo. — «Kaj si pregrešo, Žiga?» — «Zbio sam materni kočuh.» — «Vem je to ne greh.» — «Tak je, ali moja mati je rávno te v njem bila.»

— **Kákše velenje, tákši odgovor.** «Janči, vzemi čutoro i prinesi jo puno z vinom» — pravi majster pojbi. — «Gde so pa penezi?» — terja pojeb. — «Ti nikojni, za peneze jo zná vsáki norc puno prnesti.» — Pojeb z čutorov odide. Kmali nezáj pride i čutoro majstri dá. «Eto máte, pijte!» — Majster jo nažené, ali zopstoj. — «Ti sprevednják, vem je prázna!» — «Toti, z pune čutore piti je ne künšt» — odgovori Janči.

Máli vért.

— **Hüdo prerokovanje sadüpovažom.** Letos bržčas pá ne de sadü na našem sadovenom drevji. Ár dosta drevja bo meseca mája stalo golo, brez lista i cveta. To prerokovanje se bo na veliko škodo i žalost posestnikom celo gvüšno zaistinolo, či ne do zdaj meseca marca nevarnosti v okom šli. Niedno leto ešče ne bilo po našem sadovenom drevji navešeno toliko gosanci zaleg, kak letos. Tej se morajo pobrati i zežgati, či ne, bode se više povedano prerokovanje spunilo. Za pobiranje zaleg nam služijo posebne škárje na dugom ščápi. Ešče bole pa nam nüclivi priprosti železen «hákeo», šteri nekoliko znotraj i zvünaj se poostri tak, ka se zamore ž njim zalega z vejic smükati pa tüdi odbijajočno trebiti. Za 15—20 kr. naprávi vsaki kováč tákšo škér, štero se potom na ščáp natekne i pribije. Najbogši čas zato delo je meseca marca; brž gda toplo postáne, zležéjo mále gosaničice. Omenji čas ešče zvékšega povséd sneg zemlo pokriva, kaj dosta pripomága, ka se z drevja zsmükane ali zbite zalege čisto poberájo ino zežgéjo. Što na tla vrženi zaleg ne poberé i ne zežgé, tomi pri toplešem vremeni gosance zležéjo i na dreva zoido. Ves trüd bio je zobston. Či pa je eden posestnik svoja dreva gosanci zaleg otrebio, nesmi soseda nemárnoga brez opominjanja püstiti, nego zadevati, ka tüdi on po svojem sadüvníki ednáko dela. Ár njemu bodo sosedove gosance prilezile, ali njemu jih bo močen vöter na drevje vrgeó. Teda vrli sadüvníki, hajd na delo, pokončajte gosance zalege, ka se vam ne de prerokovanje od slabe sadovne letine spunilo! — «Sl. G.»

— **Topeo hlev pol krme.** Nájdejo se dostakrát štale i hlevi v vértsvaj tü i tam spotretimi okni, odtrganimi blanjami, lüknjastimi strehami, dverami i okni, šteri na prst i ešče bole šürko režijo i se nikak prav zapreti ne dájo. Skoz tákše lüknje i pokance ide mraz, sneg, dež v štalo, toploča pa odhája. Skoz té lüknje i pokance pa beži tüdi kmeti dobiček či glih natihoma, ali záto nej menje vedno i neprestrano. Gđa se sirota živina v tákši štalej nagostoma mraza trepeče ali od snega i dežča, šteri na njo káple, pári, ka se vse od njé kadi, odide z vsákim trošenjom bremen krme z škednja, liter mleka z kráv, falat mesá i masti z jüncov i svinj, püseo vune z ovc, küpa jaje z perotnine. Kmet toži, ka so krave tak ščetinjaste i naježene, gvüšno krma ne valá, toži, ka svinje neščejo hitrejše gori jemati i se odebeliti, toži, ka kokoši ne neséjo, koliko bi mele. Vzroki pa so denok vsi drügi. Živinče ne more v tistom časi krmo povžiti, se zajedno segreti i mleko, másti, vuno, jajca v sebi narejati; ti pridelki prihájajo li od toga, kaj je živina

več krme povžila, kak za rejo i zdržanje tela potrebüje. V severni mrzli pokrajinaj potrebüje krepek možák tri kile mastnoga mesá i rávno toliko krüha za svoje vsakdenésnje preživljenje, med tem, gda mož v zgodnoj Indiji li pol kila riža v dosego tistoga namena potrebüje. Pri deli v severni lesovi v hüdoj zimi, gda živo srebro zmrzne, povžije drvár z veseljom mogočne falate čiste svinjske slanine, vsakidén en kilo krüha i ešče veliko sklede grahove župe ali kukuršeni žgankov. Toliko vsakdanésnje hráne bi tistomi moži bolezen nakopalo, či bi jo sredi toploga poletja na svojem poli ali travniki v časi žétve ali kositve povžio. Vse tá hrána se na to obrné, ka se zgübi toploča v hüdoj zimi pá nadomesti. Rávno tak pa je tüdi z govečimi štali i hlevi. Koliko mrzlejša štala, toliko več krme se ponüca za vzdržanje živinske toploče, toliko menje máščave, mleka, mesa, jajc, vune tüdi živina pridela. Či je teda sirota živinče po razdrtih i zapüščeni štali spravljena i v nji noč i dén celo zimo premrzüje, ide skoz lüknje i pokance štale dosta krme v zgübo. Tü ali tam trdo pribita blanja, zamázana pokanca, nova v okno vrezana glažojna, z stelov dobro založene stene, z slamnatimi kitami skrbno opletene dveri, süha obilna nástelca namesto gniloga premočenoga gnója, cela streha, trde stene v štali májo za živino dostakrát več dobrote i vrednosti, kakda bi ji pa celi küpi več pokládane krme podali; ár ka se tüdi v mrazi več povžije, ji denok li slabo tekne.

— **Čontna mela dober gnój.** Znáno je, ka je čontna mela za ništere polske i ogradne sadike zvrsten gnój. Denok pa trbej znati ž njov prav ravnati, ovak vnogo nj ne gnojivne moči v zgübo ide. Čontna mela more včasi, gda se na pole ali ogradne gredé raztrosi, nekoliko predelati, kaj se na sledéči náčin godi. Pred raztrošenjom se more z dobrov čarnov zemlov tak pomešati, ka je mele i zemlé jednáko dosta. Té zmes se potom z gnojšnicov polijé tak, ka je skoz i skoz küp vlažen, na kaj se vse premeče i v küp naküpiči. Trebej té küp z zemlov pokriti i ga na me-ti, kama dež ne more tjeden dni püstiti. Potom časi se vse razmeče, dobro med sebov pomeša, tak ka je vse vküp, kak ráhek mernovlažen práh, šteri se dá lahko trositi.

— **Glási réditela. Strákovci. G. N. N.** Z iménom ne pod pisano pismo ne moremo nücati. Ka so nekáki hamično priségnoli, to se k sodnji sliši.

— **Slovenska vés. G. G—z M.** Z njihovoga pisma je nikak ne mogoče za razmiti, kaj ščéjo. Tak se mi zdi, ka od nekšega zaprávlenoga grünta gučijo. Tákshe dugovánje se k sodnji sliši.

— **Svetahovce. G. B—ák St.** Njihova naprepláča do slednjega marca trpi.

Cena silja.

1 Hl. = $1^{63}/_{100}$ vág. — 100 Kilo = 1 cent i $78^{1}/_{2}$ fünt.

Mesta	Pšenica	Žito	Ječmen	Oves	Kukurca	Proso	Hajdina
	rk kr	rk kr	rk kr	rk kr	rk kr	rk kr	rh kr
Budapešt	11 80	7 60	7 40	6 30	6 20	5 70	—
Beč	11 60	6 50	7 40	6 20	6 20	—	—
Marburg.	9 30	6 40	5 30	2 80	6 50	6 30	7 20
Ptj . . .	9 90	6 30	5 10	2 80	5 60	5 70	5 40
Ormožd .	8 50	6 70	5 40	3 60	5 30	7 50	4 40
Grádec .	8 20	5 60	4 50	2 40	5 30	6 40	6 20
Celovec .	9 30	6 80	6 60	3 30	5 60	4 80	6 10
Ljubljana	9 60	5 40	5 80	3 40	6 70	5 40	5 80
Varaždin	9 50	6 60	5 40	3 50	6 20	7 60	6 10
Zagreb . .	9 10	6 40	3 30	3 60	6 30	6 60	7 20

V Budapešti. *Grah* 12 rk. 60 kr; velkozrnasti 11 rk. 40 kr; *léča* čista 10—12 rk.; *pšeno* 12 rk. 60 kr. *Máščava* 63—69 rk.; *lój* 55 rk. — Živinsko senje: pár volov 189—340 rk.; dojne krave, 96—279 rk., za mesáre pár kráv 140—280 rk. Govensko meso 100 klgr. 44—49 rk.

— **Za sejanje lepi, čisti oves 500 keblor,** tak tüdi **ječmen i hajdina** i za živeš **žito** okoli **300 keblor** se dobi za gotove peneze ali naporgo v **Radgoni** (Radkersburg) pred mostom pri **Peterka Jošefi** ostarjáši «k zelénomi drevi». Ki namenijo küpiti, naj ga osobno ali v pismi poiščejo.